

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a JUDr. Zdenky Reisenauerovej v právnej veci navrhovateľa: Š., nar. X. v D., štátny príslušník T., naposledy bytom v zahraničí D., t. č. P. T. O., zast. JUDr. P., advokátom, Š., proti odporcovi: **Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad**, Bratislava, Pivonková 6, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia odporcu č. ČAS:MU-2378-46/PO-Ž-2007 zo dňa 30. októbra 2008, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz 100/2008-47 zo dňa 3. marca 2009 takto

r o z h o d o l

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz 100/2008-47 zo dňa 3. marca 2009 **p o t v r d z u j e**.

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie č. ČAS: MU-2378-46/PO-Ž-2007 zo dňa 30. októbra 2008, ktorým odporca podľa ustanovenia § 13 ods. 1 a § 20 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z.z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase vydania rozhodnutia (ďalej len zákon o azyle)

navrhovateľovi neudelil azyl na území Slovenskej republiky, podľa § 13c ods. 1 a § 20 ods. 4 zákona o azyle navrhovateľovi neposkytol doplnkovú ochranu a súčasne podľa § 20 ods. 4 zákona o azyle rozhodol, že u navrhovateľa neexistuje prekážka administratívneho vyhostenia do Tadžikistanu podľa § 58 ods. 1 a 2 zákona č. 48/2002 Z.z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o pobyte cudzincov).

Krajský súd sa stotožnil so záverom odporcu, že u navrhovateľa neboli splnené podmienky pre udelenie azylu na území Slovenskej republiky a rozhodnutie odporcu o neudelení azylu je vecne správne a v súlade s ustanovením § 13 ods. 1 zákona o azyle.

Podľa krajského súdu v prejednávanej veci v správnom konaní odporca dostatočne zistil skutkový stav vo veci, vysporiadal sa so všetkými skutočnosťami uvádzanými navrhovateľom počas azylového konania a stotožnil sa so záverom odporcu, že v prípade navrhovateľa nebola preukázaná opodstatnenosť obáv z prenasledovania z rasových, národnostných, náboženských dôvodov, dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva zo Ženevského dohovoru z roku 1951 o postavení utečencov a zo zákona o azyle.

Krajský súd námietku splnomocneného zástupcu navrhovateľa vo vzťahu k metódam vyšetrenia súdnou znalkyňou MUDr. D. považoval za právne irelevantnú vzhľadom na skutočnosť, že splnomocnený zástupca navrhovateľa je oprávnený zaujímať stanovisko k osobe znalca a k výsledku znaleckého posudku, nie však k metódam vyšetrovania znalca, ktoré sú podľa krajského súdu výlučne odbornou otázkou v oblasti medicíny a nie práva. Krajský súd navyše poukázal na to, že k osobe znalkyne po jej ustanovení nemal zástupca navrhovateľa žiadne námietky a námietky k jej znaleckému posudku nepodložil žiadnymi konkrétnymi dôkazmi, ktoré by súd mohol považovať za rozhodujúce.

Lekárska správa zamestnanca Spoločnosti ľudí dobrej vôle, MUDr. A., nemôže byť súdom považovaná za profesionálnu a nezávislú z dôvodu, že MUDr. A. nie je lekárom vedeným v zozname súdnych znalcov z odboru zdravotníctva, odvetvie psychiatria tak, ako je to v prípade MUDr. D. a zároveň jeho správa neobsahuje komplexné vyšetrenie duševného stavu navrhovateľa s doložením špecializovaných odborných vyšetrení navrhovateľa z oblasti očné lekárstva, neurológie a rádiodiagnostiky, ktoré tvoria súčasť znaleckého posudku

znalkyne (v lekárskej správe sa uvádza, že navrhovateľ bol psychologicky vyšetrený, pričom zohľadnili aj údaje od jeho „švagra“).

Stanovisko ďalších zamestnancov Spoločnosti ľudí dobrej vôle môže byť podľa krajského súdu iba podporným, nie však rozhodujúcim dôkazom v konaní. Krajský súd poukázal na to, že správny orgán v čase vydania napadnutého rozhodnutia nedisponoval danými dôkazmi navrhovateľa a preto nemal možnosť sa s nimi vo svojom rozhodnutí vysporiadať. Krajský súd poukázal na ustanovenie § 250i OSP, podľa ktorého je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase, kedy bolo rozhodnutie odporcu vydané. Krajský súd k tomu dodal, že v rozpore so záverom, že navrhovateľ by bol stratený a nevedel by sa zorientovať v dnešnej komplikovanej súčasti bez vonkajšej pomoci iných ľudí, je skutočnosť, že navrhovateľ sa zúčastnil dvoch pojednávaní pred krajským súdom, na ktorých nie len odpovedal na položené otázky, ale sám iniciatívne vystupoval a v druhom prípade prišiel na pojednávanie so svojou družkou, ktorej výsluch nenavrhol splnomocnený zástupca navrhovateľa, pričom ním uvádzané skutočnosti korešpondujú s výpoveďou navrhovateľa pred znalkyňou MUDr. M. a jej závermi.

Vo vzťahu k humanitným dôvodom, na ktoré sa navrhovateľ odvolával až v opravnom prostriedku, krajský súd uviedol, že pokiaľ by boli v priebehu administratívneho konania navrhovateľom takéto dôvody tvrdené, v odôvodnení rozhodnutia by odporca musel k nim zaujať stanovisko, a teda náležite odôvodniť, prečo azyl z humanitných dôvodov neudelil. Navrhovateľ však v konaní pred odporcom nežiadal o udelenie azylu z humanitných dôvodov, teda pokiaľ odporca napriek neexistencii objektívnych dôvodov pre udelenie azylu nezistil vzhľadom na chýbajúce predchádzajúce tvrdenie navrhovateľa o ich existencii žiadnu subjektívnu okolnosť, ktorá by zakladala sama dôvod pre udelenie azylu z humanitných dôvodov a tohto dôvodu úvahu k takejto okolnosti nerozviedol, nepochybil.

Krajský súd uviedol, že odporca postupoval správne, ak po zvážení skutkového stavu nenašiel dôvod ani pre udelenie doplnkovej ochrany navrhovateľovi podľa § 13a zákona o azyle, pretože nepovažoval navrhovateľove dôvody za dôvody, pre ktoré by bol navrhovateľ v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia v zmysle § 2 písm. f/ zákona o azyle.

Odporca nezistil žiadne skutočnosti, pre ktoré by navrhovateľovi v súvislosti s týmito dôvodmi hrozilo nebezpečenstvo prenasledovania v prípade jeho návratu do krajiny pôvodu. Preto možno podľa krajského súdu predpokladať, že ani po návrate do krajiny pôvodu mu žiadne prenasledovanie nehrozí, prípadne nehrozí mu, že by mal byť mučený alebo podrobený krutému, neľudskému, či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ prostredníctvom právneho zástupcu v zákonnej lehote odvolanie. V odvolaní navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť tak, že navrhol rozhodnutie odporcu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. V odvolaní uviedol, že navrhovateľ spĺňa podmienky pre udelenie azylu a doplnkovej ochrany, pričom rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Zdôraznil, že potom, ako krajský súd zrušil predchádzajúce rozhodnutie odporcu, odporca v konaní ustanovil znalkyňu z odboru psychiatrie MUDr. M., ktorá za účelom vyšetrenia zdravotného stavu navrhovateľa vykonala s navrhovateľom pohovor za prítomnosti tlmočníka dňa 21.8.2008. Pohovor bol vykonaný bez prítomnosti právneho zástupcu navrhovateľa a navyše znalkyňa neumožnila právnemu zástupcovi klásť čo i len jednu otázku v súvislosti s vyšetrením zdravotného stavu navrhovateľa. Naopak ona právnemu zástupcovi navrhovateľa kládla otázky, na ktoré jej právny zástupca navrhovateľa odpovedal. Na základe znaleckého posudku odporca dospel k záveru, že navrhovateľ nemá žiadne psychické poruchy a navyše odporca v rozhodnutí poukazuje na nedôveryhodnosť navrhovateľa.

So závermi zistenia súdnej znalkyne vyjadril právny zástupca navrhovateľ nesúhlas, pretože nemal možnosť byť prítomný na vyšetrení svojho klienta, aby mohol objektívne posúdiť priebeh vyšetrenia súdnej znalkyne. Po ukončení vyšetrenia bol navrhovateľ rozrušený, znechutený, nebol schopný komunikovať a navyše tvrdil, že pani doktorka celý čas naňho kričala a nútila ho k odpovediam. Podľa právneho zástupcu navrhovateľa došlo k porušeniu § 33 ods. 1 Správneho poriadku.

Právny zástupca poukázal na viaceré nedostatky posudku, ktoré ovplyvnili podľa jeho názoru rozhodnutie odporcu. Poukázal na to, že mnohé zo skutočností uvedených v časti (Heteroanamnéza) znaleckého posudku nie sú pravdivé, nakoľko právny zástupca skutočností v uvedenej časti tvrdené (že bol osobne pri predvedení cudzinca a jeho brata a že vo vlasti ostala len jeho sestra, rodičia sú mŕtvi...atď.) znalcovi neuviedol, pretože sám toho veľa o osobnom stave svojho klienta nevedel.

S tvrdením znalkyne, že „V jeho prejave je evidentná dôstojnosť, kultivovanosť- žiadne prejavy primitivizmu alebo stigmatizácie ako dôsledok psychickej poruchy“, vyjadril nesúhlas, nakoľko v správaní navrhovateľa je vidieť príznaky aspoň mentálnej zaostalosti ak nie psychickej poruchy, pričom túto skutočnosť potvrdzujú aj sociálni pracovníci Spoločnosti ľudí dobrej vôle, ktorí sú v dennom kontakte s navrhovateľom.

Krajskému súdu vyčíta, že takéto stanovisko spochybňuje tvrdením, že navrhovateľ sa zúčastnil dvoch pojednávaní, dokonca na druhé prišiel v sprievode svojej družky. Právny zástupca poukázal na to, že na obe pojednávania prišiel navrhovateľ v sprievode družky, nakoľko sám by sa nevedel zorientovať a skutočne by sa stratil v Košiciach.

Navyše z výpovede pred súdom bolo zrejmé, že navrhovateľ nechápe dôsledky svojho konania, na oboch pojednávaniach opakoval, že do krajiny sa nemôže vrátiť, lebo by ho zabili. Na otázky nevedel odpovedať vecne a súvisle.

Právny zástupca navrhovateľa poukázal na dôvody, ktoré navrhovateľ uviedol pred odporcom, a to politické presvedčenie a náklonnosť ku kresťanstvu. Pokiaľ by boli tieto skutočnosti pravdivé, môžu ohroziť existenciu navrhovateľ v prípade jeho návratu do krajiny pôvodu a dosť negatívnym spôsobom ovplyvnia ďalší osud navrhovateľa, pretože sa môže stať obeťou vážneho bezprávia a štátne orgány mu nebudú schopné poskytnúť ochranu pred prenasledovaním.

Právny zástupca navrhovateľa napokon nesúhlasil s konštatovaním krajského súdu, že navrhovateľ v konaní pred odporcom nežiadal o udelenie azylu z humanitných dôvodov. Vyjadril presvedčenie, že navrhovateľ nechápe úplne podstatu medzinárodnej ochrany v podobe azylu a už vôbec nie humanitné dôvody. Odporcovi vyčítal, že napriek tomu, že mal vedomosť o tom, že navrhovateľ v krajine pôvodu nikoho nemá, nebral do úvahy možnosť udelenia azylu z humanitných dôvodov.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľa vyjadril tak, že navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny. Poukázal na to, že právny zástupca navrhovateľa opakovane spochybňuje psychiatrický znalecký posudok MUDr. M. z dôvodu, že nemohol byť prítomný tohto vyšetrenia a klásť otázky. Namieta porušenie § 33 ods. 1 Správneho

poriadku (ďalej len SP). Z ustanovenia § 33 ods. 1 SP však vyplýva, že možnosť klásť otázky znalcom sa vzťahuje na ústne pojednávanie, resp. pri miestnej ohliadke. Pri psychiatrickom vyšetrení ide špecifickú formu lekárskeho vyšetrenia, kde prítomnosť cudzej osoby pri zisťovaní duševného stavu pacienta je nežiaduca, a preto podľa odporcu sa nejdená o porušenie § 33 ods. 1 SP.

Udelenie azylu z humanitných dôvodov je vecou uváženia správneho orgánu, ktorý nemusí tieto skutočnosti vo svojom rozhodnutí odôvodňovať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 OSP, s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.supcourt.gov.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 21. júla 2009 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku).

Podľa § 8 písm. a/ zákona č 480/2002 Z.z. o azyle účinného od 1.1.2008 ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd (písm. b/).

Podľa § 10 zákona o azyle ministerstvo na účel zlúčenia rodiny udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak,

a) manželovi azylanta, ak manželstvo trvá a trvalo aj v čase, keď azylant odišiel z krajiny pôvodu a azylant so zlúčením vopred písomne súhlasí,

b) slobodným deťom azylanta alebo osoby podľa písmena a) do 18 rokov ich veku alebo

c) rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov, ak s tým azylant vopred písomne súhlasí (ods. 1).

Žiadatelia uvedení v odseku 1 sa počas konania o udelenie azylu musia zdržiavať na území Slovenskej republiky (ods. 2).

Ministerstvo udelí azyl osobám uvedeným v odseku 1, len ak ide o zlúčenie rodiny s azylantom, ktorému bol azyl udelený podľa § 8 (ods. 3).

Ministerstvo udelí azyl aj dieťaťu narodenému azylantke na území Slovenskej republiky, ak je splnená povinnosť podľa § 4 ods. 5 (ods. 4).

Podľa § 13 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo § 10.

Podľa § 13c ods. 1 zákona o azyle § 13c ministerstvo neposkytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 13a alebo § 13b.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o azyle ak ministerstvo rozhodne o neudelení azylu alebo o odňatí azylu, okrem odňatia azylu podľa § 15 ods. 2 písm. i), rozhodne tiež, či cudzincovi poskytne doplnkovú ochranu; ak ministerstvo neposkytne doplnkovú ochranu, nepredĺži doplnkovú ochranu alebo zruší doplnkovú ochranu, okrem zrušenia doplnkovej ochrany podľa § 15b ods. 1 písm. d), vo výroku rozhodnutia tiež uvedie, či existuje prekážka administratívneho vyhostenia podľa osobitného predpisu. 9a)

Podľa § 58 ods. 1 zákona č. 48/2002 Z.z. o pobyte cudzincov cudzinca nemožno administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom by bol ohrozený jeho život z dôvodov jeho rasy, národnosti, náboženstva, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie, alebo v ktorom by mu hrozilo mučenie, kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie, alebo trest. Rovnako nemožno cudzinca administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom mu bol uložený trest smrti alebo je predpoklad, že v prebiehajúcom trestnom konaní mu takýto trest môže byť uložený.

Cudzinca nemožno administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom by bola ohrozená jeho sloboda z dôvodov jeho rasy, národnosti, náboženstva, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie; to neplatí, ak cudzinec svojím konaním ohrozuje bezpečnosť štátu, alebo ak bol odsúdený za obzvlášť závažný trestný čin 21) a predstavuje nebezpečenstvo pre Slovenskú republiku (ods. 2).

Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu.

V citovanom ustanovení ide o zákonné vyjadrenie ústavnej garancie poskytovania azylu cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd (čl. 53 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky).

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie o neudelení azylu navrhovateľovi na území SR, o neposkytnutí doplnkovej ochrany a rozhodnutie o tom, že u nich neexistuje prekážka administratívneho vyhostenia podľa § 58 ods. 1 a 2 zákona o pobyte cudzincov, preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Odporca zdôvodnil rozhodnutie o neudelení azylu navrhovateľovi na území Slovenskej republiky nedôveryhodnosťou navrhovateľa, ktorý nepreukázal opodstatnenosť obáv z prenasledovania z rasových, národnostných, náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak

ako to vyplýva zo Ženevskej konvencie z roku 1951 o právnom postavení utečencov a zákona o azyle.

Z administratívneho spisu je zjavné, že odporca vykonal v konaní náležité dokazovanie procesne legálnymi dôkazmi, a to výsluchom navrhovateľa, znaleckým posudkom o duševnom stave navrhovateľa č. 30/08 znalkyne MUDr. D. M., Správou Odborného radcu PT O. zo dňa 16.9.2008, a obsahom správ o krajine pôvodu (Správa o dodržiavaní ľudských práv v Tadžikistane za rok 2006, vydaná 6.3.2007, správa Central Intelligence Agency, The World Factbook, Tadžikistan, september 2007) z ktorých vyhodnotil a stručne popísal súčasnú politicko-spoločenskú situáciu v krajine pôvodu so zameraním na dôvody, pre ktoré navrhovateľ žiadal o udelenie azylu a bezpečnostné riziko prípadného návratu navrhovateľa do krajiny pôvodu.

Ako vyplynulo z dotazníka žiadateľa o azyl zo dňa 21.1.2008 navrhovateľ uviedol, že ho zbili moslimovia, traja kamaráti, ktorým sa zdôveril, že navštevuje aj kresťanské kostoly. Zakazovali mu chodiť do kostola, zo začiatku ho len upozorňovali, neskôr aj zbili tak veľmi, že stratil pamäť. Až postupne sa rozepamätával, ale dodnes si na všetko nepamätá. So svojimi problémami sa neobrátil na políciu, lebo to považoval za zbytočnosť. Uviedol, že v Tadžikistane má pravdu ten, kto má peniaze. Neuvažoval presťahovať sa do inej oblasti, len sa chcel dostať z krajiny čo najďalej. Nechcel zostať ani v Moskve, veľa Tadžikov tam pracuje ako otroci. Ďalej uviedol, že nebol nikdy trestne stíhaný, väznený a ani iným spôsobom prenasledovaný zo strany štátnych orgánov.

Na otázku, či bol členom nejakej politickej strany, odpovedal, že bol členom Demokratickej strany, ale nevie uviesť odkedy, nevedel uviesť meno predsedu strany a ani akú funkciu mal mať v strane.

Odporca v rozhodnutí, ktorým neudelil navrhovateľovi azyl, poukázal na to, že navrhovateľ svoj problém neriešil žiadnym spôsobom vo svojej krajine a nevyužil ani možnosť vnútorného presídlenia. O možnosti vnútorného presídlenia ani neuvažoval. S poukazom na rozsudok KS v Košiciach č. k. 5Saz 28/2008-34 zo dňa 27.5.2008, ktorým bolo predchádzajúce rozhodnutie odporcu č. ČAS 2378/PO-Ž zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie odporcovi, odporca za účelom vypracovania znaleckého posudku ustanovil do konania znalca MUDr. D. M., ktorá znaleckým dokazovaním mala zistiť, či navrhovateľ

trpí duševnou poruchou, či chápe dôsledky svojho konania a či bol v čase podania žiadosti schopný predložiť svoju žiadosť o azyl. Odporca pri posudzovaní žiadosti navrhovateľa vychádzal z posudku znalkyne, so záverov ktorých vyplýva, že navrhovateľ netrpí psychickou poruchou ani posttraumatickým poškodením mozgu, ktorý by znižoval jeho rozpoznávacie a ovládacie schopnosti, alebo by podmieňovali poruchy orientácie a stratu pamäti, navrhovateľ plne chápe dôsledky svojho konania. Psychický stav navrhovateľa mohol byť 3.11.2007 iný, ako t. č., z dôvodu vyčerpania, hladu, smädu, stresu a iných okolností súvisiacich s emigráciou, ale posttraumatickú psychickú poruchu so stratou orientácie a pamäti alebo inú primárnu psychotickú poruchu, ktorá by znižovala jeho ovládacie a rozpoznávacie schopnosti alebo podmieňovali poruchy orientácie a stratu pamäti znalkyňa vylúčila. U navrhovateľa znalkyňa konštatovala faxen syndrom - t. j. predstieranie psychickej poruchy so stratou pamäti podľa jeho vlastných predstáv. Podľa znalkyne je navrhovateľ z psychiatrického hľadiska spôsobilý na právne úkony.

Odporca ďalej vychádzal zo správy sociálnej pracovníčky PT, v ktorej sa konštatuje, že jeho orientačné schopnosti sú na úrovni, má vedomosti o rodinných vzťahoch medzi obyvateľmi obce, ovláda časové návyky, zapája sa do sezónnych brigád a uvedomuje si, že za odrobenú prácu je finančne hodnotený.

Odporca v rozhodnutí popisuje spoločensko-politickú situáciu v krajine pôvodu navrhovateľa s odkazom na zdroje informácií, z ktorých informácie čerpal.

Je teda zrejme z akých dôkazných prostriedkov pri svojom rozhodovaní vychádzal, pričom odvolací súd zhodne s názorom krajského súdu dospel k záveru, že odporca riadne vyhodnotil dokazovanie, ktoré vyústilo v riadne zistený skutkový stav, z ktorého odporca vychádzal pri svojom rozhodovaní o tom, či u navrhovateľa existujú dôvody pre udelenie azylu podľa § 8 a § 10 zákona o azyle, resp. dôvody pre udelenie doplnkovej ochrany.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že povinnosť zistiť skutočný stav veci podľa § 32 zákona č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok) má odporca len v rozsahu dôvodov, ktoré žiadateľ v priebehu správneho konania uviedol. Pričom zo žiadneho ustanovenia zákona nemožno vyvodit', že by odporcovi vznikla povinnosť, aby sám domýšľal právne relevantné dôvody pre udelenie azylu žiadateľom neuplatnené a následne k týmto dôvodom vykonal príslušné skutkové zistenia.

Primárnym dôvodom neudelenia azylu navrhovateľovi po vyhodnotení zdravotného stavu navrhovateľa znalcom z odboru psychiatrie, (ktorý podľa znalkyne netrpí psychickou poruchou ani posttraumatickým poškodením mozgu) s ktorým sa odporca stotožnil, bolo vyhodnotenie osoby navrhovateľa ako nedôveryhodnej, ktorá nepreukázala pre zjavné rozpory vo výpovediach opodstatnenosť z obáv z prenasledovania z dôvodov relevantných pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle. S takýmto záverom bolo potrebné súhlasiť.

Posudzovanie dôveryhodnosti žiadateľa o udelenie azylu je výsledkom celkového hodnotiaceho procesu a úvah odporcu o osobnosti žiadateľa s prihliadnutím k miere reálnosti, resp. vierohodnosti ním tvrdených dôvodov odchodu z krajiny pôvodu v konfrontácii so všeobecne známymi informáciami o krajine pôvodu. Rozhodujúcimi pre záver o nedôveryhodnosti žiadateľa nemôžu byť len niektoré nepatrné nezrovnalosti alebo len omylom vysvetlené nejasnosti v tvrdeniach žiadateľa, ale zásadné rozpory vo výpovediach, ktoré správny orgán rozpozná.

Z administratívneho spisu odporcu vyplýva, že rozpory vo výpovediach navrhovateľa nebolo možné považovať za nepatrné, či zanedbateľné, napokon znaleckým dokazovaním bolo preukázané, že u navrhovateľa sa jedná o simuláciu straty pamäti, ktorou sa snažil niektoré rozpory vo výpovediach ospravedlniť.

Nedôveryhodnosť tvrdení navrhovateľa (čo sa týka rôznosti dôvodov, pre ktoré žiadal udeliť azyl, ale aj samotných tvrdení o svojom vzdelaní, vzťahu k I., ktorého najskôr označuje za švagra, neskôr za brata, utajenej znalosti ruského jazyka, strate pamäti a strate schopnosti písať a čítať), pre ich rozpornosť a následne preukázanú predstieranosť, objektívne znemožnila odporcovi zistiť u navrhovateľa nielen podmienky pre udelenie azylu, ale aj podmienky pre udelenie doplnkovej ochrany.

Navrhovateľ požiadal o udelenie azylu z dôvodu strachu pred útokmi zo strany bývalých kamarátov, ktorí ho mali fyzicky napadnúť za to, že ako moslim navštevoval kresťanské kostoly. Odhliadnuc od ďalších dôvodov, (ktoré pôvodne produkoval v priebehu administratívneho konania (nasledovanie rodiny, politické dôvody - členstvo v Demokratickej strane) ktorým ani sám navrhovateľ neskôr nepripisoval takú vážnosť, ako dôvodu

náboženskému, bolo potrebné vychádzať ako správne ustálil odporca z vyhodnotenia osoby navrhovateľa ako nedôveryhodnej, ktorá nepreukázala opodstatnenosť obáv z prenasledovania z dôvodov relevantných pre udelenie azylu.

So závermi krajského súdu, ktorý sa s právnym názorom odporcu stotožnil nemá žiadne výhrady ani odvolací súd a v podrobnostiach na tieto správne závery odkazuje. Za dôležité považuje zdôrazniť, že námietky právneho zástupcu navrhovateľa uplatnené v odvolacom konaní neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

K odvolacím námietkam navrhovateľa považuje odvolací súd za dôležité uviesť, že tak ako krajský súd námietku splnomocneného zástupcu navrhovateľa vo vzťahu k metódam vyšetrenia súdnou znalkyňou MUDr. D. považoval správne za právne irelevantnú, vzhľadom na skutočnosť, že splnomocnený zástupca navrhovateľa je oprávnený zaujímať stanovisko k osobe znalca a k výsledku znaleckého posudku, nie však k metódam vyšetrenia znalca, ktoré sú podľa krajského súdu výlučne odbornou otázkou v oblasti medicíny a nie práva, považoval odvolací súd aj námietku právneho zástupcu, že neumožnením právnemu zástupcovi klásť otázky v priebehu znaleckého dokazovania znalcom z odboru psychiatrie došlo k porušeniu § 33 ods. 1 SP za právne irelevantnú. Pri psychiatrickom vyšetrení ide špecifickú formu lekárskeho vyšetrenia, kde prítomnosť cudzej osoby pri zisťovaní duševného stavu pacienta nie je nutná ani žiaduca, a preto podľa odvolacieho súdu neumožnením klásť otázky počas vyšetrenia psychického stavu navrhovateľa sa nejdená o porušenie § 33 ods. 1 SP.

Podľa § 33 ods. 1 SP účastník konania a zúčastnená osoba má právo navrhovať dôkazy a ich doplnenie a klásť svedkom a znalcom otázky pri ústnom pojednávaní a miestnej ohliadke.

Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že právo klásť otázky znalcom sa vzťahuje na ústne pojednávanie pred odporcom resp. pri miestnej ohliadke, nemožno z neho vyvodiť právo právneho zástupcu klásť otázky v priebehu znaleckého dokazovania, ktoré má byť podkladom pre rozhodnutie odporcu. Z ustanovenia § 33 ods. 2 SP vyplýva, že správny orgán je povinný dať účastníkom konania a zúčastneným osobám možnosť, aby sa pred vydaním rozhodnutia mohli vyjadriť k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie. Toto právo nebolo postupom odporcu nijako dotknuté, naviac navrhovateľ

to ani nenamietal, preto odvoláciu námietku navrhovateľa vyhodnotil odvolací súd za právne irelevantnú.

Pokiaľ by aj odporca vychádzal z pravdivosti tvrdení navrhovateľa, bolo potrebné vyhodnotiť dôvody navrhovateľa za nerelevantné pre udelenie azylu, a to nielen z dôvodu, že nasledovanie rodiny a členstvo v politickej strane, ktorej štruktúru, predsedu stranu ani svoje trvanie členstva nevedel navrhovateľ nijako špecifikovať, nebolo možné vyhodnotiť za odôvodnené obavy z prenasledovania, rovnako ani posledný dôvod, ktorému navrhovateľ pripisoval najväčšiu vážnosť, a to náboženský dôvod, pretože **za prenasledovanie v zmysle § 8 zákona o azyle je nutné považovať len také ohrozenie života či slobody, ktoré je trpené, podporované či prevádzané štátnou mocou, pričom problémy so súkromnými osobami nemôžu byť dôvodom pre udelenie azylu, pokiaľ politický systém v krajine pôvodu dáva občanom možnosť domáhať sa ochrany svojich práv pred štátnymi orgánmi.**

Táto skutočnosť nebola v konaní o udelenie azylu vyvrátená, preto i za predpokladu, že tvrdenia navrhovateľa o fyzických útokoch zo strany bývalých kamarátov za návštevu kresťanských kostolov by boli pravdivé, neboli odvolacie námietky navrhovateľa dôvodné, pretože navrhovateľ nepreukázal, že verejná moc v krajine pôvodu ako celok mu odoprela poskytnúť ochranu pred prípadnými útokmi v uvedených osôb. Navrhovateľ sa totiž so žiadosťou o pomoc na štátne orgány vôbec neobrátil.

Vo vzťahu k druhej forme medzinárodnej ochrany, a to doplnkovej ochrane, odvolací súd uvádza, že jej zmyslom a účelom je poskytnúť subsidiárnu ochranu a možnosť legálneho pobytu na území SR tým žiadateľom o medzinárodnú ochranu, ktorým nebol udelený azyl, ale u nich by bolo (z dôvodov taxatívne uvedených v zákone o azyle) neúnosné, neprimerané či inak nežiaduce požadovať ich vycestovanie. Hoci sa aplikácia tohto inštitútu doplnkovej ochrany viaže k objektívnym hrozbám po prípadnom návrate žiadateľa do krajiny pôvodu, teda čiastočne k iným skutočnostiam nastávajúcim v odlišnom čase než v prípade aplikácie inštitútu azylu, sú pri rozhodovaní o udelenie či neudelenie doplnkovej ochrany do značnej miery určujúce tvrdenia samotného žiadateľa, z ktorých je potrebné vychádzať.

V predmetnej veci nebolo ani podľa odvolacieho súdu zistené závažné a potvrdené dôvody pre bezprostrednú a reálnu hrozbu vážneho bezprávia, tak ako je definované v ustanovení § 2 písm. f/ zákona o azyle, pričom v podrobnostiach na správny záver odporcu uvedený v jeho rozhodnutí odkazuje.

Odvolačí súd k záveru, že odporca aj v tej časti rozhodnutia, ktorou rozhodol o tom, že u navrhovateľa neexistuje prekážka administratívneho vyhostenia do Tadžikistanu podľa § 58 ods. 1 a 2 zákona o pobyte cudzincov náležite zistil skutkový stav a správne naň aplikoval citované ustanovenia zákona o azyle. Najvyšší súd Slovenskej republiky v podrobnostiach na tento správny záver odkazuje. Je potrebné tiež zdôrazniť, že existenciu prekážky vyhostenia podľa osobitného predpisu posudzoval odporca správne nie k dobe, kedy navrhovateľ krajinu opustil, ale k dobe svojho rozhodnutia a v postupe odporcu a jeho záveroch nezistil odvolací súd žiadne pochybenie.

Odvolacie námietky navrhovateľa neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, ktorý rozhodnutie odporcu potvrdil.

Krajský súd sa podrobne zberal všetkými námietkami navrhovateľa uplatnenými v opravnom prostriedku, k ich vyhodnoteniu nemá odvolací súd žiadne výhrady, v podrobnostiach na tieto správne závery krajského súdu odvolací súd odkazuje, pričom považuje za dôležité zdôrazniť, že ani podľa odvolacieho súdu nebolo možné závery znalkyne z ktorých odporca vychádzal spochybníť Lekárskou správou zamestnanca Spoločnosti ľudí dobrej vôle, MUDr. A., ktorého špecializáciu a odborné zaradenie zjavne nebolo možné z predloženej správy identifikovať. Pokiaľ teda krajský súd pri preskúmaní rozhodnutia odporcu vychádzal z odborného znaleckého posudku znalkyne, ktorá je zapísaná v zozname znalcov a na lekársku správu zamestnanca Spoločnosti ľudí dobrej vôle a vyhlásenia jej zamestnancov, ktoré predložil právny zástupca navrhovateľa až v súdnom konaní neprihliadol, nepochybil. Tieto dôkazy neboli podľa odvolacieho súdu spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu, nie len s poukazom na ustanovenie § 250i ods. 1 OSP, z ktorého vyplýva, že pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia, ale aj z dôvodu, že uvedené vyjadrenia zamestnancov Spoločnosti ľudí dobrej vôle, ktorá navrhovateľa v konaní zastupuje ako aj lekárska správa jej zamestnanca je v porovnaní

s nezávislým odborným posudkom znalca zapísaného v zozname znalcov v zjavnom nie objektívnom nepomere.

K odvolacej námietke navrhovateľa, ohľadne neudelenia azylu z humanitných dôvodov, odvolací súd udáva, že zákon výslovne neukladá povinnosť správneho orgánu uviesť do výroku negatívne rozhodnutie o neudelení azylu z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle. Keďže nejde o nárok, o ktorom musí rozhodnúť správny orgán ex lege, ale o výsledok správneho uváženia správneho orgánu, nie je možné odporcovi vyčítať, že navrhovateľovi azyl z humanitných dôvodov neudelil.

Pokiaľ teda odporca napriek neexistencii objektívnych dôvodov pre udelenie azylu (v zmysle § 8 zákona o azyle) nezistil vzhľadom na chýbajúce predchádzajúce tvrdenie navrhovateľa o ich existencii žiadnu subjektívnu okolnosť, ktorá by zakladala sama o sebe dôvod pre udelenie azylu z humanitných dôvodov, a z tohto dôvodu úvahu k takejto okolnosti ani nerozvedol, nepochybil.

Rozhodnutie odporcu o neudelení azylu, doplnkovej ochrany a rozhodnutí o tom, že u navrhovateľa neexistuje prekážka jeho administratívneho vyhostenia podľa osobitného zákona bolo potrebné považovať za zákonné, preto odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 OSP.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1 OSP a § 246c OSP, tak, že navrhovateľovi, ktorý nemal úspech vo veci právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 21. júla 2009

**JUDr. Igor Belko, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia:

Lubica Kavivanovová